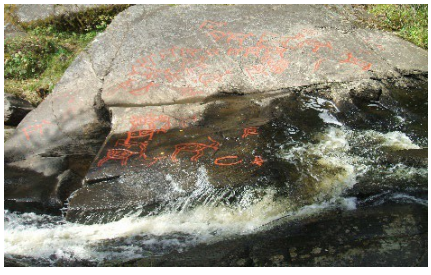
Riktlinjer för hantering av kulturmiljöbidraget vid Länsstyrelsen Jämtlands län

Länsstyrelsen
Jämtlands län

UTGIVEN AV: Länsstyrelsen i Jämtlands län, april 2026

TEXT: Kulturmiljöfunktionen

FOTO OMSLAG: Länsstyrelsen Jämtlands län

DIARIENUMMER: 2592-2026

PUBLIKATIONEN KAN LADDAS NER FRÅN VÅR HEMSIDA: www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehåll

INLEDNING 5
KULTURMILJÖBIDRAG (6:2 ANSLAGET) 6

Processen för hantering av bidraget 6
Kulturhistoriskt motiverade kostnader 7
Huvudinriktningen för kulturmiljöbidraget enligt förordning (2010:1121) 8
Hållbara bidragsbeslut 8
Bidragets omfattning 9

Bidrag till byggnadsvård 9
Bidrag till arkeologi 9
Bidrag till forn- och kulturlandskapsvård och kulturreservat 10
Bidrag till tillgänglighet och information 10
Bidrag till kunskapsunderlag 10
Bidrag till antikvarisk medverkan 11
Bidrag till egna arbetsinsatser 11

INKLUDERANDE ÄRENDEHANDLÄGGNING FÖR KULTURMILJÖBIDRAGET 12

Kulturmiljöstrategi 2026–2030 och bidrag 12

Länsstyrelsen deltar som en part i olika projekt med flera andra aktörer 13
Länsstyrelsen informerar varje år om fördelningen av årets kulturmiljöbidrag 13
Länsstyrelsen kulturmiljöarbete ska leda till en bredare historieskrivning 13
Kulturarvet ska vara tillgängligt för alla 13

Checklista inkluderade ärendehandläggning 14

Jämställdhetsperspektiv 14
Barnperspektivet och barnkonventionen 14
Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation 14
Mänskliga rättigheter 14

Lista med råd vid handläggning av bidragsärenden 15

Utbetalning 16

REFERENSLISTA 17

Inledning

Länsstyrelsen tilldelas medel från Riksantikvarieämbetet till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer i länet. Hanteringen av anslaget styrs av förordningen 2010:1121 om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. De nationella målen för kulturmiljöarbetet anger inriktningen. Bidragsförordningen sätter ramarna för hur ansökningarna ska hanteras. Länsstyrelsen Jämtlands län/kulturmiljö anser det är nödvändigt med en tydlig riktlinje vid fördelningen av kulturmiljöbidraget.

- Syftet med denna riktlinje är att ge vägledning till handläggarna vid kulturmiljö för att uppnå väl avvägda och motiverade beslut. Fördelningen ska vara transparant och rättssäker.
- Målet med riktlinjen är att nå en mångfald av kulturmiljöer i fördelningen av kulturmiljöanslaget.

Vid fördelningen av anslaget ska ett inkluderade förhållningssätt tillämpas. En enkel checklista har upprättats, se bilaga. Den kan användas som ett hjälpmedel vid handläggningen av bidragsansökningar för att nå en bredare historieskrivning. Länsstyrelsens strategi för kulturmiljöarbetet innehåller preciseringar och verksamhetsmål för mångfaldsarbetet som vägs in vid fördelning av anslaget.

För att utveckla och inspirera kulturmiljöarbetet hänvisas till Riksantikvarieämbetes rapport – Prioritera att variera – kulturmiljövårdsanlaget bidrar till en mångfald av kulturmiljöer[1].

”En av regerings övergripande prioriteringar för det offentliga kulturarvsarbetet är att det gemensamma kulturarvet ska vara en angelägenhet för alla. Alla människor ska ha en möjlighet att tolka, använda, relatera till och berikas av det, vilket ställer krav på att förmedlingen av kulturavet motsvarar en historisk mångfald av uttryck och levnadsöden.”

I rapporten lyfts fyra punkter som möjliggör ett mer medvetet arbete för att nå en mångfald av kulturmiljöer genom fördelningen av Bidrag till kulturmiljövård (KMV-medlen):

- Länsstyrelsen bör precisera vad en mångfald av kulturmiljöer innebär i till exempel ett kulturmiljöprogram eller en kulturmiljöstrategi.
- I den externa informationen om bidraget bör de nationella kulturmiljömålen lyftas fram så att sökande är införstådd med vad som menas med Länsstyrelsens strävar efter att nå en mångfald av kulturmiljöer i fördelningen av anslaget.
- Länsstyrelsen bör också i större utsträckning överväga möjligheten av att på eget initiativ rikta KMV-medlen till vissa typer av kulturmiljöer.
- Fördelningen bör sedan följas upp och utvärderas och vid behov omprioriteras.

[1] https://raa.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1234932&dswid=4482

Kulturmiljöbidrag (6:2 anslaget)

Det som styr fördelningen av anslaget är förutom bidragsförordning, uppdrag i regeringens regleringsbrev som avser kulturmiljöarbetet. Medlen fördelas till länsstyrelserna från Riksantikvarieämbetet och de senaste åren har den tilldelade årsramen för Länsstyrelsen i Jämtlands län legat på cirka 8,5–9 miljoner kronor. För beslut och projekt som löper över flera år finns en bemyndiganderam. Det innebär att medel kan reserveras på kommande års ramar för projekt som löper över flera år.

De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan den 1 januari 2014. Tidigare var inriktningen att bevara och vårda kulturmiljöerna. Nu tillämpas ett mer inkluderande förhållningssätt där en mångfald av kulturmiljöer tillgängliggörs. Landskapet förvaltas utifrån en helhetssyn och kulturmiljöerna är en resurs i samhällsutvecklingen. Det statliga kulturmiljöarbetet ska enligt de nationella målen främja:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen ska enligt Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion 5 § i sitt arbete bland annat beakta och införliva jämställdhetspolitiken, barnperspektivet, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation, integrera mänskliga rättigheter, nationellt folkhälsomål, förenkla för företag samt samordna arbetet på regional nivå med anpassning till ett förändrat klimat. Se vidare under rubriken Inkluderande ärendehandläggning för kulturmiljöbidraget.

Processen för hantering av bidraget

Sista ansökningsdatum är 15 januari för årets ansökningar. Alla inkomna ansökningar gås igenom och eventuella behov av ytterligare kompletteringar begärs in, sedan viktas ansökningarna mot varandra. När Länsstyrelsen får tilldelningen av anslaget från RAÄ i februari sker en fördelning mellan byggnadsvård, arkeologi, forn- och kulturlandskapsvård, kulturreservat, tillgänglighet och information samt kunskapsunderlag. Länsstyrelsen har möjlighet att skapa egna projekt inom förordningens ramar av anslaget.

Alla bidragsärenden registreras i länsstyrelsernas interna handläggningssystem ASK och målsättningen är att anslaget ska vara fördelat och beslutat till den sista april varje år. Utbetalningsbeslut fattas sedan löpande under året. Om en ansökan inte kan slutföras på grund av särskilda skäl kan Länsstyrelsen behålla medlen på ett internkonto och betala ut

dem när slutredovisningen kommit in. Riksantikvarieämbetet begär under året in prognoser och slutredovisning enligt tilldelningsbeslutet.

Tabell 1. Faktiskt utfall för anslaget år 2025

Åtgärd	Fördelning av medel 2025 Tkr	Prognos 2026–2030
Vård av bebyggelse 2–5 § §	3 249 206	Öka
Vård av kulturreservat 2–5 § §	2 782 425	Öka
Forn- och kulturlandskapsvård 2–5 § §	367 617	Lika
Tillgängliggörande 7 §	645 276	Lika
Kunskapsunderlag 8, 9 § §	2 168 698	Öka
Summa:	**9 123 222**	

Kommentar: De ansökta bidragsbeloppen har under de senaste åren ökat på grund av höjda materialpriser och dyrare arbetskostnad. Regeringen har under åren 2024–2026 tillfälligt höjt det tilldelade anslaget för kulturmiljövård med 30 miljoner kronor, varav Jämtlands län enligt nyckelfördelningen av bidraget får ca 500 000kr mer per år. Från 2025 till och med 2030 har regeringen även beslutat om särskilda medel som riktas till kommunerna för framtagande av kunskapsunderlag om kulturmiljöer. För Jämtlands län är summan 210 000 kronor per år och kommunerna ansöker om dessa medel hos Länsstyrelsen.

Kulturhistoriskt motiverade kostnader

Bidrag kan lämnas till vård av kulturhistoriskt värdefulla miljöer när insatserna blir fördyrade med anledning av hänsynstagande till det kulturhistoriska värdet. Det kan till exempel handla om inköp av speciella material (näver, torv, spån etcetera) eller hantverksmässigt utförda arbetsmoment som är tidkrävande, eller antikvarisk medverkan.

Det kan också handla om att anpassa skötseln i ett kulturlandskap eller ett fornlämningsområde som kräver särskilda skötselmetoder. Till exempel att avverka träd manuellt och använda häst för att ta ut träden.

Huvudinriktningen för kulturmiljöbidraget enligt förordning (2010:1121)

Anslaget ska gå till kulturhistoriskt motiverade kostnader inom följande områden:

- 2 §. Bebyggelse som är byggnadsminnen, ligger i kulturreservat eller är värdebärande för ett riksintresseområde för kulturmiljövård. Bebyggelse kan utgöras av bebyggelsemiljöer, byggnader och andra anläggningar.
- 3 §. Skötsel av värdefulla kulturpräglade landskap inom befintliga eller blivande kulturreservat eller landskap som är av riksintresse för kulturmiljövården.
- 4 §. Vård av fornlämningar.
- 5 §. Vård av andra värdefulla kulturmiljöer som har särskild betydelse för förståelsen av historiska sammanhang eller som har särskild lokal eller regional betydelse.
- 6 §. Bidrag får lämnas bara om det kan antas att miljöns kulturhistoriska värden kommer att bevaras för framtiden.
- 7 §. Tillgängliggöra värdefulla kulturmiljöer för allmänheten och för att förmedla kunskap om dessa och de historiska företeelser och händelseförlopp som de representerar. Vid bidragsgivningen ska det läggas särskild vikt vid att kulturarvet så långt som möjligt bör göras tillgängligt och användbart för alla.
- 8 §. Kunskapsunderlag som är nödvändiga för att genomföra insatser som bidrag lämnas för enligt denna förordning.
- 9 §. Generella eller riktade regionala och kommunala kunskapsunderlag som syftar till att ta till vara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen.

Hållbara bidragsbeslut

De anslagsmedel som Länsstyrelsen har att fördela är begränsade. Det innebär att även om en ansökan uppfyller de formella kraven för att kunna få bidrag kan den avslås. Vid prövningen bedöms sökandes egna insatser och möjlighet till att långsiktig förvalta de kulturhistoriska värdena.

Eftersom spån- och brädtak har betydligt kortare livslängd än plåttak prioriterar vi normalt sett inte bidrag till dessa, undantag är byggnadsminnen med skyddsföreskrifter.

Generellt så prioriteras ansökningar där kulturmiljöerna är tillgängliga och öppna för allmänheten. Med öppna kulturmiljöer avses miljöer som tar emot besökare enskilt eller i grupp vid enstaka tillfällen eller mer regelbundet. Det är kulturmiljöer där besökare erbjuds guidning, servering och övernattning med mera. En kulturmiljö eller ett byggnadsminne, som inte är tillgängligt och öppet för allmänheten prioriteras oftast lägre.

Länsstyrelsen är mån om att de företag eller privatpersoner som beviljas bidrag tar hänsyn till hållbarhet inom miljön. Åtgärden för bidragsbesluten ska, så långt det är möjligt, följa gällande miljölagstiftning och Länsstyrelsens miljöpolicy (se bilaga) samt miljökvalitetsmålen utifrån vad som anses rimligt inom den verksamhet som bedrivs.

Bidragets omfattning

Bidrag till byggnadsvård ges endast till specificerade kulturhistoriska merkostnader. Ingen minimi- eller maxgräns för bidragen tillämpas – det bedöms från fall till fall. Större summor ges vanligen till byggnadsminnen eller bebyggelse inom kulturreservat och till större insatser för tillgänglighet; till exempel ramper eller informationsskyltar.

För övriga bidrag gäller heller ingen minimi eller maxgräns, men Länsstyrelsen ser gärna att sökande bidrar med en egeninsats eller egen finansiering på minst 10 procent. Samfinansiering med andra aktörer vägs in i bidragsbesluten. Bidragen kan växlas upp då andra myndigheter och organisationer ofta har mer medel att fördela än vad kulturmiljövården har. Andra medel som går att samfinansiera med kulturmiljöbidraget är till exempel projektstöd i landsbygdsprogrammet, Interreg, bygdemedel, fonder, stiftelser med mera.

Bidrag till byggnadsvård

Länsstyrelsen kan välja att göra större temasatsningar. Det kan vara satsningar som löper över flera år och tillsammans med andra myndigheter, kommuner, organisationer och föreningar[2].

Möjliga inriktade treårssatsningar på vissa kategorier av byggnader eller kulturmiljöer kan vara exempelvis kraftverk, institutionsbyggnader, samisk bebyggelse, bebyggelse relaterad till kvinnor och barn. Här kan vi samverka med länsmuseet med urval, inventeringar med mera.

Prioriterade byggnadsvårdsinsatser bland länets alla fäbodmiljöer är fäbodar i drift med betesdjur i kulturreservat, om de är ett byggnadsminne eller om de ligger i riksintresseområden för kulturmiljö. Särskilt viktigt är att stödja det traditionella fäbodbruket som 2024 utnämnts av UNESCO som immateriellt kulturarv.

Bidrag till arkeologi

Bidrag får lämnas till arkeologiska undersökningar vid bostadsbygganden om fornlämningen finns i en äldre stadskärna och berörs av kompletteringsbyggelse. Bidrag får även lämnas till arkeologiska undersökningar vid mindre arbetsföretag. Den enskilda fastighetsägare eller exploatör får dock oftast finansiera de arkeologiska åtgärder som krävs. Bidrag kan beviljas när extra ordinarie kostnader uppstått, till exempel när okända fornlämningar påträffas under ett påbörjat arbetsföretag.

Länsstyrelsen ställer villkor i besluten för hur pengarna får användas, antikvarisk medverkan, dokumentation, besiktning med mera. Bidrag till forskningsprojekt sker i samverkan med andra aktörer inom arkeologiområdet. För bidrag till fornminnesinventeringar, se under rubriken kunskapsunderlag.

[2] Se vidare sida 12, exempel på särskilda satsningar under rubrik Inkluderade ärendehandläggning, kulturmiljöstrategin 2026–2030.

Bidrag till forn- och kulturlandskapsvård och kulturreservat

Markvård som måste utföras varje år är normalt sett inte bidragsberättigad. Undantaget är fornvården och skötseln av kulturreservat där skötseln följer program, beslut och skötselplaner. Länsstyrelsen uppmuntrar till lokala initiativ och kan ge bidrag till engångsinsatser till forn- och kulturlandskapsvård.

Samfinansiering med andra stödformer uppmuntras, till exempel med miljöersättningar i landsbygdsprogrammet, Life-fonden, LONA- och LOVA-bidrag, Nokås-bidrag eller medel från naturvården. Bidrag kan också ges till forn- och kulturlandskapsvårdsprojekt där kulturmiljöer i länet ingår i större nationella projekt.

Skötseln i kulturreservaten ska följa beslut och skötselplan. Inför varje nytt år görs en planering för kulturreservaten med prioritering av insatser. Planeringen sker i samråd med de lokala föreningarna som är verksamma i våra reservat samt med Åre kommun som är markägare i Fröå Gruva.

När det gäller bidrag till trägärdesgårdar prioriteras kulturmiljöer där hagen fyller en funktion. Hagen underlättar vården av kulturlandskapet och styr betesdriften. Det åligger bidragsmottagaren att i framtiden underhålla trägärdesgården. Prioriterade kulturmiljöer för bidrag till trägärdesgårdar är kulturreservat, byggnadsminnen, levande fäbodar och hembygdsgårdar.

Bidrag till tillgänglighet och information

Bidrag kan beviljas till skyltar, information på digitala medier, guidningar, utställningar, stättor, räcken, ramper med mera. Beviljas bidrag till skyltar och anläggningar är det viktigt att det framgår av beslutet vem som ansvara för fortsatt underhåll. Det ska framgå av informationsmaterialet att Länsstyrelsen bidragit till finansieringen med logotyp och i text.

Länsstyrelsen arbetar efter en strategi för tillgänglighet i skyddade natur- och kulturområden[3].

Bidrag till kunskapsunderlag

Kunskapsunderlag kan beviljas till enskilda kulturmiljöer och till generella eller riktade kommunala och regionala kunskapsunderlag som syftar till att ta tillvara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen. Till exempel kan bidrag lämnas till åtgärdsprogram och vårdplaner för enskilda kulturmiljöer eller kommunala kulturmiljöprogram och kulturmiljöstrategier.

Bidrag beviljas också till inventering som underlättar ordinarie handläggning och som breddar historieskrivningen. Det kan till exempel vara fornminnesinventeringar i fjäll och skogslandskap, specialinventeringar av bebyggelse eller forn- och kulturmiljöer vid vattendrag, åtgärdsprogram för byggnadsminnen eller projekt om klimat och kulturarv.

[3] Se ärende med diarienummer 5186–2018.

Under 2025–2030 genomförs en särskild fördelning av medel särskilt tilldelade av Riksantikvarieämbetet genom Länsstyrelsen, för framtagandet av kunskapsunderlag i kommunerna. Detta bidrag kan sökas av alla kommuner i Jämtlands län.

Bidrag till antikvarisk medverkan

Vid bidrag till åtgärder på byggnadsminne är det vanligt att bidrag även ges till en antikvarisk medverkan som villkorats i tillståndsbeslut. En sådan antikvarisk medverkan innefattar ofta att ge råd och dokumentera arbetet. En klar skiljelinje bör dock finnas mot vad som omfattas av länsstyrelsens egen myndighetsutövning. Tillsyn och besiktning av utförda arbeten inför utbetalning av bidragsmedlen är en myndighetsutövning vilket bidraget inte får innefatta.

Bidrag till egna arbetsinsatser

Sökandens och/eller bidragsmottagarens arbetsinsats kan vara en del av den egna finansieringen i projektet. Bidraget användes sedan till exempelvis materialkostnader. I de fall där sökanden har den kompetens som krävs kan bidrag lämnas för dennes egen arbetsinsats i stället för att en entreprenör anlitas.

Värdet av det egna arbetet kan till exempel beräknas med utgångspunkt i samma norm som gäller för ideellt arbete i projekt som finansieras genom EU:s strukturfonder.

När det gäller ersättning för sökandens eller bidragsmottagarens egna arbetsinsatser och hanteringen av moms kan tre väsentliga frågor ställas om sökanden/bidragsmottagaren:
- har F-skattsedel eller A-skattsedel,
- bedriver momspliktig verksamhet och är momsregistrerad,
- har rätt att dra av moms för den åtgärd som bidraget avser.

De tre frågorna hänger inte alltid ihop. Vissa verksamheter är inte momspliktiga, t.ex. bostadsuthyrning och viss utbildningsverksamhet. För frågor i enskilda ärenden avseende skatter, avgifter och anställningsförhållanden hänvisas till Skatteverket.

Det går att kombinera ROT-avdrag och KMV-bidrag. Bidrag kan fördelas till material men inte till arbetskostnader när sökanden avser att göra ROT-avdrag.

Inkluderande ärendehandläggning för kulturmiljöbidraget

I en inkluderade ärendehandläggning tas hänsyn till allas rätt till kulturarv. Att inkludera handlar inte om att bedöma vad som är den korrekta berättelsen eller beskrivningen och att stänga ute andra möjliga tolkningar. Det handlar om att öka förståelsen för parallella perspektiv och ge möjlighet till fler tolkningar och att fånga upp olika aktörers engagemang för kulturmiljöerna. Handläggaren måste kritiskt granska om vi som representanter för den statliga förvaltningen bidrar till att peka ut ”grupper” som var och en får rätt till kulturarv tillgodosedd i separata satsningar. De handlar också om normer för vad som anses som normalt och vad som är typiskt och om geografiska perspektiv, förhållanden mellan centrum och periferi och mellan lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Vid beviljande av bidrag och projekt vägs det in vilka normer som styr värderingarna, vilka som inkluderas, väljs ut och på vilket sätt kulturmiljön presenteras.

Länsstyrelsen vill öka medborgarnas delaktighet i kulturmiljöarbetet. Ofta finns stor kunskap i det lokala samhället som kan ge nya infallsvinklar och perspektiv även i väletablerade lagskyddade kulturmiljöer. Det gäller så väl enskilda objekt som hela kulturmiljöer. För att underlätta ett inkluderande förhållningssätt har en checklista tagit fram som kan användas vid granskning av bidragsansökningar[4].

Kulturmiljöstrategi 2026–2030 och bidrag

Länsstyrelsen i Jämtlands län arbetar enligt Kulturmiljöstrategin 2026 - 2030. Syftet med strategin är att den ska vara utgångspunkten för Länsstyrelsens interna kulturmiljöarbete. I den preciseras nationella och statliga mål, uppdrag och lagstiftning som sedan omsätts till förhållningssätt och beskrivning av verksamhetsområden med regionala mål för Länsstyrelsens kulturmiljöarbete.

Kärnverksamheten: fornminnen, arkeologi, kyrkliga kulturminnen, byggnadsminnen, kulturreservat, vård av bebyggelse och kulturlandskap samt övriga kulturhistoriskt värdefulla miljöer (riksintressen för kulturmiljö) som styrs av kulturmiljölagen och miljöbalken har högsta prioritet vid fördelningen av 6:2 anslaget. Bidrag till kyrkliga kulturminnen, så kallad kyrklig antikvarisk ersättning (KAE), hanteras av Svenska kyrkan.

I strategin lyfts lokal förankring, förmedling, mångfald, tillgänglighet och rådgivning, informationsinsatser, uppföljning och tillsyn. De är förhållningsätt som styr inriktningen på verksamheten.

Förhållningssätten bryts ner till inriktning för verksamheten. Kulturmiljöbidraget ska i sin tur bidra till att inriktningen följs.

[4] Se checklistan på sida 14.

Länsstyrelsen deltar som en part i olika projekt med flera andra aktörer

Länsstyrelsen driver inte större projekt i egen regi om inte medel avsätts för projektledning och administration. Länsstyrelsen deltar gärna i projekt som drivs av andra aktörer, både med medfinansiering och kunskaper.

Fäbodveckan arrangeras och samordnas av Länsstyrelserna i fäbodlänen i Sverige. Länsstyrelsen Jämtlands län har deltagit 2024 och 2025. Under fäbodveckan 2025 var fokus på att uppmärksamma UNESCO:s utnämning av fäbodkulturen som immateriellt kulturarv.

Kulturarvskonferensen *Samling kring lägerelden* har arrangerats varje år sedan 2019. Syftet med konferensen är att skapa en mötesplats för länets alla kulturarvsaktörer. Konferensen planeras i samverkan med Heimbygda, NCK, Jamtli och Länsstyrelsen Jämtlands län. Den finansieras av Region Jämtland Härjedalen och Länsstyrelsen.

Kulturarv i beredskap är ett annat exempel på ett projekt där Länsstyrelsen samverkar med andra aktörer. Denna årligt återkommande konferens sker i samverkan med Föreningsarkivet och Jamtli och syftar till att dela erfarenheter, bidra till utbyte och nätverkande kopplat till kris, krig och olyckor.

Beslut och redovisning för Länsstyrelsens egeninitierade projekt följer övrig hantering för kulturmiljöbidraget.

Länsstyrelsen informerar varje år om fördelningen av årets kulturmiljöbidrag

Länsstyrelsens verksamhet ska präglas av öppenhet om hur de offentliga medlen används. En översiktlig sammanställning av fördelningen av kulturmiljöbidraget för varje år ska redovisas på Länsstyrelsens webbsida och Facebooksida.

Länsstyrelsen kulturmiljöarbete ska leda till en bredare historieskrivning

Inom bidragsgivningen prioriteras ansökningar som skildrar underrepresenterade grupper/företeelser. För att nå en bredare historieskrivning behövs ytterligare prioriteringar till exempel genom särskilda bidragskampanjer så som *Berättelser från Saepmie 2018 till 2020* eller bidrag till kulturmiljöer och platser som belyser barns och kvinnors historia. Det kan också handla om offentliga byggnaders, konst, design och arkitektur eller verksamheter som speglar välfärdssamhället, som haft som uppgift att ta hand om vård, utbildning och omsorg. För att undvika att peka ut ”grupper” och arbeta inkluderande används checklistan för inkluderande ärendehandläggning[5].

Kulturarvet ska vara tillgängligt för alla

Bidrag ges till kulturmiljöer som tillgängliggörs för allmänheten. Kulturarvet ska, så långt det är möjligt, vara tillgängligt för alla. Prioriterade kulturmiljöer är de som har åtgärdsplaner för ökad tillgänglighet, ingår i fornvårdprogram, ingår i strategi för byggnadsminnen eller är kulturreservat.

[5] Se checklistan på sida 14.

Checklista inkluderade ärendehandläggning

Jämställdhetsperspektiv

- Bidrar åtgärderna till att människors, oavsett ålder och etnicitet, kunskap om länets kulturarv fortlever?
- Kommer beslutet skrivas på ett språk som är lätt att förstå?
- Bidrar åtgärderna till en bredare historieskrivning?
- Finns ett normkritiskt resonemang i beslutet i förhållande till kön, genus, generation, klass med mera?
- Utgår beslutet från att det finns en majoritet och en minoritet?

Barnperspektivet och barnkonventionen

- Skildrar åtgärderna/beslutet barns och ungdomars historia och miljöer?
- Bidrar åtgärderna/beslutet till att öka kunskapen om barn och ungdomars kulturmiljöer?
- Bjuds barn och ungdomar in till aktiviteter som hör samman med beslutet?
- Bidrar bidraget och åtgärderna till att barn och ungdomar får en ökad kunskap om kulturmiljön i länet?

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsvariation

- Bidrar åtgärderna/beslutet till att berättelser och historiska värden blir tillgänglig för så många som möjligt?
- Får människor möjlighet att delta och bli representerade i olika processer på likvärdiga villkor?
- Bidrar åtgärderna/beslutet till ökad tillgänglighet för medborgare med funktionsvariation?
- Bidrar beslutet till att personer med funktionsvariation får en ökad kunskap om kulturmiljön i länet?

Mänskliga rättigheter

- Bidrar åtgärderna/beslutet till ökad förståelse för allas rätt till kulturarv?
- Bidrar åtgärderna/beslutet till att nå ut till underrepresenterade grupper?
- Ger beslutet utrymme för tolkningar som avviker från etablerade svenska, regionala eller etniska uttryck?

- Tillgängliggörs information och resultat om beslutet på olika språk till exempel sydsamiska?
- Sprids information och resultat om beslutet till de som är berörda?

Lista med råd vid handläggning av bidragsärenden

En digital handbok för handläggare av KMV finns tillgänglig på Riksantikvaries hemsida. Länk till sidan finns i referenslistan tillsammans med bidragsförordningen och Länsstyrelsen i Jämtlands länsstrategi för kulturmiljöarbetet 2026–2030.

- Grundläggande krav för att bidrag ska beviljas är att ansökan kommit in i tid och att den innehåller de underlag som krävs för att handläggare ska kunna fatta beslut.
- Handläggaren formulera villkor och ställer krav på redovisningen i besluten.
- Ansökan skickas in digitalt.
- Handläggaren kan ställa krav på när en komplettering ska ha inkommit till Länsstyrelsen.
- Det är viktig att som utomstående kunna följa ärendehandläggningen, därför ska tjänsteanteckningar i största möjliga utsträckning diarieföras.
- Ansökningar avslås som inte kompletteras med den information som är nödvändig för att handläggaren ska kunna ta ställning i ärendet.
- När ansökan beviljats har Länsstyrelsen möjlighet att begära in ett startmeddelande som bekräftar att arbetet kommit igång. Det tillämpas främst inom byggnadsvården.
- Handläggaren kan kontrollera uppgifter i ansökan så som F-skatt och momsskyldighet.
- På Skatteverkets webbsida söker handläggaren på organisationsnummer för uppgift om företaget har F-skatt eller inte och redovisning av moms. Om det är en enskild firma söker handläggaren på personnummer. Länkar som man kan använda är: www.allabolag.se och www.skatteverket.se
- På de offerter som bifogats ska kostnaderna vara specificerade och handläggaren bedömer om dessa är rimliga.
- Initierar Länsstyrelsen egna kunskapsunderlag upphandlas tjänsten.
- Fördelningen av bidraget ska ske så kostnadseffektivt som möjligt så störta möjliga samhällsnytta uppnås. Samfinansiering eftersträvas.
- Vid frågor från sökande om förslag på hantverkare eller antikvarie hänvisa till webbsidor till exempel:
    - Sveriges Byggnadsantikvarier, en förening för kunniga konsulter i kulturmiljöfrågor. www.sverigesbyggnadsantikvarier.se
    - Byggnadsvårdsföretagen - Nationell branschorganisation för specialister inom byggnadsvård. Organisationen bygger på ett samarbete mellan 8 regionala företagsnätverk och har dessutom ett antal företag som direktmedlemmar i

län där det saknas en regional förening. Här finner du 260 företag över hela landet med särskild kompetens inom underhåll och restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. www.byggnadsvardsforetagen.se

- Byggnadsvård Mitt – Nätverk för byggnadsvård i Jämtland, Härjedalen och Västernorrland. www.byggnadsvardmitt.se

- Lista över godkända arkeologiföretag finns för arkeologiska uppdrag. Intresseanmälan görs av företagen till Länsstyrelsen.

Utbetalning

- Sökande kan begära ut slut- eller delutbetalningar av bidraget. Rekvisitionen görs via Länsstyrelsens externa hemsida med verifikat på att alla redovisade underlag är betalade. Godkänns redovisningen skrivs utbetalningsbeslut och Länsstyrelsen betalar ut pengarna till det konto som angivits i ansökan.
- Nordeas personkonton (personnummer) ska ha clearing-nummer 3300. Swedbankkonton har fem clearing-siffror, Länsstyrelsen ska bara ta med de fyra första siffrorna. Ofta är den femte siffran efter ett bindestreck eller ett kommatecken. Länk till kontroll: www.clearingnummer.info
- Kopia på utbetalningsbesluten skickas alltid till Z-RB-Ekonomi: ekonomi.jamtland@lansstyrelsen.se

Referenslista

- Förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer | Sveriges riksdag
- Kulturmiljöstrategi 2026–2030, Länsstyrelsen Jämtlands län, diarienummer 2110-2026
- Prioritera att variera: Kulturmiljövårdsanslagets bidrag till en mångfald av kulturmiljöer
- Kulturmiljövårdsanslaget - Riksantikvarieämbetet - Bibliotekets guider at Riksantikvarieämbetet Vitterhetsakademiens bibliotek / Swedish National Heritage Board
- Strategigrupper - Bidrag KMF:s sammanställning av andra typer av bidrag som kan gå att kombinera med kulturmiljöbidraget.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland